

UNESCO programma "Pasaules atmiņa"

www.atmina.unesco.lv

UNESCO programma "Pasaules atmiņa" dibināta 1992.gadā ar mērķi apzināt pasaules vēsturei nozīmīgu dokumentāro mantojumu, nodrošināt tā saglabāšanu un aizsardzību, veicināt tā pieejamību un izpēti neatkarīgi no konkrētā dokumenta izcelsmes vietas.

Dokumentārais mantojums ir cilvēces kultūras mantojuma daļa – dokumenti, kas pierakstīti, zīmēti, gravēti vai citādi fiksēti uz informācijas nesēja un ataino pasaules vēsturi. Šī ir trausla un izzūdoša pasaules atmiņas daļa, tās bojāeja nozīmētu arī nozīmīgu cilvēces atmiņas avotu zaudējumu.

STARPTAUTISKAIS REĢISTRS

1995.gadā tika dibināts UNESCO programmas "Pasaules atmiņa" starptautiskais reģistrs. Tajā tiek iekļautas visai pasaulei nozīmīgas dokumentāra rakstura liecības. Līdz 2010.gadam reģistrā iekļautas 193 nominācijas no visas pasaules. Latvija starptautiskajā reģistrā ir pārstāvēta ar divām nominācijām.

"Dainu skapis"

2001.gadā starptautiskajā reģistrā tika iekļauts Krišjāņa Barona izveidotais "Dainu skapis", kurā glabājas 19. gadsimta otrajā pusē rokrakstā fiksētas tautas dziesmas – latviešu kultūras simbols. "Dainu skapis" starptautiskajā reģistrā iekļauts, atzīstot dainu kā arvien dzīvu kultūras vērtību nozīmi Latvijā un pasaulē.

Dokumentārā mantojuma glabātājs: Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuve.
Plašāk par "Dainu skapi": www.dainuskapis.lv

"Baltijas Ceļš – cilvēku ķēde trīs valstu vienotiem centieniem pēc brīvības"

2009.gadā starptautiskajā reģistrā tika iekļauta Latvijas, Igaunijas un Lietuvas kopīgi sagatavotā nominācija "Baltijas Ceļš – cilvēku ķēde trīs valstu vienotiem centieniem pēc brīvības", kurā ietverti Baltijas Ceļa organizēšanas un norises dokumenti. Baltijas Ceļš bija unikāla, mierīga masu demonstrācija, kas notika 1989.gada 23.augustā vairāk nekā miljons cilvēkiem sadodoties rokās 600 km garā cilvēku ķēdē cauri Baltijas valstīm, vienojot Latviju, Igauniju un Lietuvu. Šī notikuma dokumentārās liecības ir unikāls pierādījums masveida nevardarīgās kustības spēkam un savstarpējai solidaritātei.

Dokumentārā mantojuma glabātājs Latvijā: Latvijas Tautas frontes muzejs.

Plašāk par nomināciju: www.balticway.net

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Sekretariāts
Adrese: Pils laukums 4-206, Rīga, LV-1050, Latvija
Telefons: +371 67325109
Elektroniskā adrese: office@unesco.lv
Interneta vietne: www.unesco.lv

LATVIJAS NACIONĀLAIS REĢISTRS

UNESCO programmas "Pasaules atmiņa" Latvijas nacionālais reģistrs tika izveidots 2009.gadā ar mērķi apzināt Latvijas vēsturei nozīmīgu dokumentāro mantojumu un veicināt tā saglabāšanu, pieejamību, pētniecību un apzīstamību. 2009.gadā UNESCO programmas "Pasaules atmiņa" Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļautas četras nominācijas:

"Eduarda Krauca fotonegativu uz stikla pamatnes kolekcija – Ķeguma spēkstacijas celtniecības gaita 1936.-1940."

Ievērojamā fotogrāfa un kinooperatora Eduarda Krauca veiktajos foto uzņēmumos ir precīzi atainota Ziemeļeiropā un Baltijas reģionā unikālas inženiertehniskās būves – Ķeguma spēkstacijas celtniecības gaita (1936.-1940.gads). Ķeguma spēkstacija ir Latvijas vienotās enerģosistēmas izveides sākums.

Dokumentārais mantojums: Eduarda Krauca 1736 stikla plašu fotonegativu kolekcija
Nominācijas iesniedzējs:
AS "Latvenergo" Enerģētikas muzejs

"Raina un Aspazijas savstarpējā sarakste 1894.-1929."

Raina un Aspazijas sarakste aizsākusies līdz ar dzejnieku iepazīšanos 1894.gadā un turpinājusies līdz Raina nāvei 1929.gadā. Vēstules ataino ne tikai divu radošu personību dzīves notikumus, bet arī stāsta par Latvijas kā neatkarīgas valsts tapšanu, laikmeta sabiedriskajiem, politiskajiem un kultūras procesiem Latvijā, Eiropā un pasaulē.

Dokumentārais mantojums: 1154 Aspazijas vēstules Rainim un 1345 Raina vēstules Aspazijai
Nominācijas iesniedzējs: VA "Memoriālo muzeju apvienība" un VA "Rakstniecības un mūzikas muzejs"

"Latvijas Centrālās Padomes Memorands Rīga, 1944.gada 17.marts"

Memorandu 1944. gada martā izstrādāja Konstantīns Čakste un Fēlikss Cielēns, lai deklarētu nepieciešamību nekavējoties atjaunot Latvijas Republikas faktisko neatkarību un saskaņā ar spēkā esošo 1922. gada Latvijas Satversmi izveidot Latvijas valdību. Memorands ir nozīmīga politiskās pretošanās kustības liecība, ko, neskatoties uz iespējamām vācu okupācijas iestāžu represijām, parakstīja 189 nozīmīgi Latvijas politiskie un sabiedriskie darbinieki.

Dokumentārais mantojums: Latvijas Centrālās Padomes Memorands. Rīga, 1944. gada 17. marts
Nominācijas iesniedzējs: VA "Latvijas Kara muzejs"

"Sibirijā rakstītas vēstules uz bērza tāss"

Vēstules uz bērza tāss 20.gs. 40. gados un 50. gadu sākumā rakstījuši un saviem tuviniekiem, draugiem sūtījuši padomju varas iestāžu represēti, ieslodzījumā vai nometinājuma vietās Sibirijā nonākuši Latvijas iedzīvotāji. Vēstules ir simboliska laikmeta liecība, kurā atspoguļojas 20.gs. vidū notikusi latviešu tautas tragēdija un masveida represiju ietekme uz cilvēku dzīves gājumiem.

Dokumentārais mantojums: 19 vēstules uz bērza tāss
Nominācijas iesniedzējs: Tukuma muzejs sadarbībā ar Latvijas Okupācijas muzeju, VA "Latvijas Nacionālais vēstures muzejs", Aizkraukles Vēstures un mākslas muzeju, Daugavas muzeju, Madonas Novadpētniecības un mākslas muzeju un Talsu novada muzeju

Vizuālais materiāls:

© Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuve, Latvijas Tautas frontes muzejs, AS "Latvenergo" Enerģētikas muzejs, VA "Rakstniecības un mūzikas muzejs", VA "Latvijas Kara muzejs", Tukuma muzejs

